

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

5. søndag i påsketiden – 6.mai 2012

Prekentekest: Luk 13,18-21

Lesetekst I: 1 Kong 17,8-16, alternativt Apg 2,42-47

Lestetekst II: Rom 12,1-3

Allerede nå, men ennå ikke

Lignelsen om sennepsfrøet og surdeigen i Luk 13,18-21 er ny tekst for denne søndagen. Vi leser den samme lignelsen også på såmannssøndagen, men da som del av en større helhet i parallellteksten i Mark 4,26-34. Mens fokuset på såmannssøndagen er å dele Guds ord med alle, er hovedpoenget på 5. søndag i påsketiden et annet: Guds rike begynner i det små, men bærer i seg kimen om noe større.

Vekst-lignelsene

Søndagens tekst tilhører den delen av Jesu forkynnelse vi pleier å kalle for Gudsrikelignelser. En sentral undergruppe av Gudsrikelignelsene er de såkalte vekstlignelsene, som det er fem av: Såmannslignelsen (Mark 4,1-20pp), sennepsfrøet og surdeigen (Luk 13,18-21pp), såkornet som vokser av seg selv (Mark 4,26-29), ugresset i hveteåkeren (Matt 13,24-30), og lignelsen om fiskenoten (Matt 13,47-50).

En nyttig forberedelse frem mot søndagen er å lese disse vekstlignelsene i sammenheng, og se hvordan de alle formidler det samme grunnleggende perspektivet: Guds rike kommer i to faser. På den ene side er det allerede midt i blant oss. På den annen side skal det fullt og helt åpenbares ved tidens slutt. Guds rike er allerede nå, men ennå ikke. Hvor grensen mellom disse to Gudsriketilstandene går, er det ikke uten videre enkelt å fastslå. Les søndagens tekst om sennepsfrøet og surdeigen, og prøv! Guds rike her og nå bærer i seg kimen til det riket som skal komme, og det riket som skal komme ligger gjemt i det riket som nå er midt blant oss. Det gir i seg selv grunn til frimodighet!

Det aller minste

I vår tekst beskrives Guds rike først ved hjelp av et sennepsfrø. Dette frøet ble ansett for å være det minste av alle frø, men det vokser fortere enn de fleste og blir til slutt en stor busk. Når Jesus sier at busken blir så stor at "himmelens fugler bygde rede i greinene på det", er nok det en overdrivelse. Sennepsbusken blir ikke høyere enn et menneske. Trolig vil Jesus henlede disiplenes oppmerksomhet mot en forestilling de som jøder kjente godt fra profetene: "På Israels høye fjell planter jeg det. Det skal få greiner og bære frukt og bli til en prektig seder. Alle slags fugler skal bo i det, alt som har vinger, skal holde til i skyggen av greinene på det" (Esek 17,23). Hos Esekiel er dette treet et bilde på Guds forløsning og

Israels frelse (se Esek 17,24), og fuglene som bygger rede i greinene, er et bilde på folkeslagene.

Det som kjennetegner en lignelse, er at den som oftest har ett poeng, og bruker et bilde som skal belyse en sak. Derfor er det ikke noe poeng å tolke alle enkeltdeler for seg selv, slik som blant annet allegorien om såmannen i Mark 4,13-20 inviterer oss til: Her har de enkelte ledd en selvstendig betydning.

Spennende innfallsvinkler

Selv om vi altså skal være forsiktige med å presse for mye mening inn i detaljene, kan den Israelmisjonsbevisste predikant likevel finne flere spennende innfallsvinkler i lignelsen om sennepsfrøet: På samme måte som sennepsbusken kommer fra sennepsfrøet, kommer frelsen fra det jødiske folk. Det begynte i Jerusalem, ”på Israels høye fjell”. Det var der Guds rike først slo røtter, og derfra vokste det videre ut i verden. På samme måte som vi ikke kan skille mellom frøet og sennepsbusken – de hører organisk sammen – slik er også forholdet mellom jøder og hedninger som tror på Jesus. Vi har del i den samme frelse, tilhører den samme Frelser og er medborgere i det samme Guds rike (contra dispensasjonalismen). I Jesu ord og gjerning er Guds rike nær, slik frelsesløftet hos Esekiel lovet. Men det var ikke bare en frelse for Israel, også folkeslagene får ”holde til i skyggen av greinene på det”.

Bakerens jobb

Det andre bildet Jesus bruker når han underviser om Guds rike, er surdeigen. Den lille klumpen med surdeig ble lagt inn i melet, og gjennomsyret det. Tre mål med mel (3 x 12) tilsvarer 36 liter. Det er nok deig til å kunne bake en stor mengde brød. Slik er det også med Guds rike. Et uanselig utgangspunkt vil gjennomsyre alt og til slutt bære rik frukt.

Felles for begge disse bildene er at begynnelsen og sluttpunktet er uløselig knyttet sammen. Selv om begynnelsen er liten og omstridt, vil Gud selv føre sitt rike frem til det mål han har satt. Gartnerens oppgave er å så sennepsfrøet, så vokser treet av seg selv. Bakerens jobb er å legge surdeigen i melet, så går resten av prosessen sin gang.

Derfor er dette to lignelser som både kan utfordre oss, og som vi kan få hvile i: Vår oppgave er å forkynne evangeliet, Gud tar seg av veksten og garanterer for resultatet. Selv om det vi gjør kan virke smått, og selv om resultatene tilsynelatende uteblir, så bærer den usle starten Gudsrikets krefter i seg. Og Gudsrikekreftene er det ingen eller ingenting som kan stoppe. Det kan erkjennes i verden når Guds ord forkynnes, tas imot og bærer frukt i menneskers liv. Og en dag skal det bli åpenbart for alle.

Endre Fyllingsnes

Kapellan i Borge menighet, Fredrikstad, Borg bispedømme

Tidligere redaktør i Misjonsblad for Israel, og informasjonsleder i Den Norske Israelmisjon
efyllin@online.no